
LEDARE

ATT KUNNA GÅ VIDARE

Ett förslag presenterat på socialdemokraternas ekonomiseminarium – av alla ställen – om att låta familjer dra av lönekostnader för hjälp i hemmet med barnpassning och städning har blivit en av höstens populäraste debattämnen. Indignerade socialdemokrater och representanter för LO uppfann snabbt epitetet "pigdebatt". Det talades om klassamhällets återkomst och socialdemokrater rasade över hur någon i vårt moderna samhälle på allvar kan föreslå att folk skall arbeta med något så förnedrande som barnpassning och städning i andra människors hem. I en demonstration på Sergels torg klädde fackliga funktionärer ut sig till något som såg ut som teskedsgumman och skurade trappan ned mot plattan med skyltar som sade "piga" på ryggen. Helst ombudsman, men hellre arbetslös än

barnpassning och städning, var budskapet.

Visst är det lätt att förundras över denna debatt. Alla de som arbetar med barnpassning och städning och trott sig göra ett viktigt och krävande jobb förundras säkert över att socialdemokrater anser dem vara förtryckta och förnedrade. De många polacker som tillbringar några månader i Sverige just med dessa uppgifter gör det kanske också, om de inte kommer att fortsätta lyckligt okunniga om sin förnedring. De som städar i landstingshuset och jobbar i barnomsorgen, kan förundras över varför dessa jobb plötsligt blir klassförtryck om arbetsgivaren är en familj av kött och blod. Och de flera tusen unga svenskar som varje år söker au-pair jobb i Australien, Frankrike och USA kan förundras varför det som är ett drömjobb när det handlar om utländska babies är

yttersta förnedring med svenska bebisar.

Men på ett djupare plan är "pigdebatten" ett uttryck för ett av de mest grundläggande tankefelen i socialdemokratien, vilket satt sin prägel på hela det svenska samhället. Oförmågan att se att saker kan förändras och att de kan förändras på något annat sätt än att extrapoleras.

Folk som har ett jobb kan bli arbetslösa och få ett jobb igen. Arbetstagare kan bli arbetsgivare och tvärtom. Yuppisar kan bli barnfamilj. Och alla barnfamiljer kommer en gång att bli pensionärer. Fattiga kan bli rika och rika kan bli pankå.

Våra behov och prioriteringar förändras över livet. Alla vill vi få det bättre, men ibland gör otur och öde att det går åt andra hållet. Det är inte roligt, men det är uthärdligt så länge det finns dörrar öppna och så länge man har sitt öde i egna händer.

Men i socialdemokratiens tankevärld tillhör vi en grupp – unga, tjänstemän, anställda, arbetslösa, barnfamiljer, svagpresterande elever, invandrare – och det vi är, tycks vi för evigt förbli.

Därmed blir den socialdemokratiska logiken att den 20-åring som jobbar med att klippa tjänstemannens gräsmatta eller passa barnfamiljens baby inte själv kommer att bli tjänsteman eller barnförsörjare, utan är dömd till ett liv som dräng eller piga.

Först om man utgår från att de ungdomar som gärna bor i en omodern 1:a med kokvrå kommer att bo där tills de flyttar till servicelägenhet, blir det logiskt med en ideologiskt motiverad utrotning av små och billiga lägenheter.

Först om man tror att den som mister ett jobb, aldrig kan få ett nytt och definitivt aldrig ett bättre blir det logiskt att söka försegla arbetsmarknaden.

– Jag behöver inte vara på väg till Nordpolen bara för att jag går ut genom norra stadsporten, sade en gång Biskop Billing i Lund. Han måste ha talat till socialdemokratien. För bara om man lever i tron att tillstånd bara kan extrapoleras och inte förändras, blir det logiskt att bygga upp det ena systemet efter det andra i syfte att förhindra förändringarna. Problemet med detta är att det lätt blir självförverkligande.

Störst skada har detta vållat på arbetsmarknaden. All debatt har handlat om arbetslöshetens procentuella storlek, mätt som andelen av arbetskraften som saknar arbete under en viss vecka. I själva verket är det inte arbetslöshetens storlek, utan dess längd som är det allvarliga. Lagstiftningar som LAS har syftat till att bygga en Berlinmur runt arbetsmarknaden. Men som med många andra murar, har den visat sig mer framgångsrik i att stänga folk ute än att hålla dem inne.

Den stora faran med detta synsätt och

de system det föder, är att de berövar människor en fundamental förutsättning för ett anständigt liv. Förmågan att göra någonting själv och att ha sitt öde i egna händer.

Det slår hårdast mot dem som har mest att sträva efter. De unga som vill ha ett jobb och en bostad, inte för att göra just det hela livet eller bo på samma plats för evigt, men för att få in en fot och skaffa sig erfarenheter för att sträva vidare. Invandrarna som inte vill fastna i anvisade hem och bidragsberoende. Företagen som vill växa och pröva nya idéer, men som när de inte har facit över framtiden

inte kan ta risken i ett samhälle som strävar efter konservering.

Därmed skadar detta synsätt hela vårt samhälle. Ty det goda samhället är ett dynamiskt samhälle i förändring. De offentliga trygghetssystemen skall i ett sådant samhälle inte söka förhindra förändringar utan göra dem smidiga och smärtfria. Drömmen om det statiska samhället leder inte till ett stillastående samhälle, utan till extrapolering av nedgången.

Då leder vägen ut ur norra stadsporten till Nordpolen.

SKALL VIVARA RÄDDA OM RYSSLAND?

Var Jeltsins beslut att rensa parlamentet med stridsvagnseld och fallskärmstrupp en nödvändig förutsättning för fortsatta reformer och för demokratin? Eller inledningen till en ny diktatur? Den hetsiga debatt som utbrutit om detta är förvisso relevant för vilken politik västerlandet vill föra med syfte att hjälpa det ryska folket att överleva. Den förhärskande inställningen

på ledande håll i väst är för närvarande att överse med den något drastiska formen för parlamentsupplösning och hoppas på det bästa.

En annan fråga som ställs är vilket pris Jeltsin fått betala till militären för dess lojalitet. Innehåller detta pris också säkerhetspolitiska mynt? Kanske har vi ett svar i försvarsminister Gratjovs deklaration 20 oktober att de ryska trupperna kommer att stanna i Estland